

การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
(ASEAN Regional Forum – ARF)

๑. สมาชิกและผู้สังเกตการณ์ในกรอบ ARF

มีสมาชิก ๒๖ ประเทศกับ ๑ กลุ่มประเทศ ประกอบด้วย สมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน (Dialogue Partners) ๙ ประเทศกับอีก ๑ กลุ่มประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี รัสเซีย อินเดีย สหภาพยุโรป ผู้สังเกตการณ์พิเศษของอาเซียน (Special Observer) ๑ ประเทศ ได้แก่ ปาปัวนิวกินี และประเทศอื่นในภูมิภาค ๖ ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ปากีสถาน ทิมอร์-เลสเต บังกลาเทศ และศรีลังกา

๒. ARF และ Regional Architecture

๒.๑ ARF เป็นเวทีและกลไกที่อาเซียนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศสำคัญนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ARF เป็นเวทีหลักสำคัญด้านหนึ่งใน regional security architecture และยุทธศาสตร์อาเซียนที่จะคงบทบาทเป็นศูนย์กลาง (centrality) และแรงผลักดันขับเคลื่อน (driving force) ของกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค

๒.๒ การดำเนินงานในกรอบ ARF เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพในภูมิภาคมี ๓ ลำดับขั้น ได้แก่ ๑) มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures- CBMs) ๒) การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy- PD) และ ๓) แนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง (Approaches to Conflict Resolution)

๒.๓ การดำเนินการตามขั้นที่หนึ่ง (CBMs) ARF มีการประชุมกรอบย่อยต่างๆ ซึ่งปัจจุบันมี ๔ สาขาหลัก ได้แก่ (๑) การบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief) (๒) การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (Counter-Terrorism and Transnational Crime) (๓) ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security) และ (๔) การลดและไม่แพร่ขยายอาวุธ (Non-Proliferation and Disarmament) ประกอบด้วยกิจกรรมสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การจัดทำ Standard Operating Procedures หรือ Guidelines ต่อไป

๒.๔ ขณะนี้ ARF อยู่ระหว่างการดำเนินการเข้าสู่ขั้นที่สอง (PD) หลังจากที่แผนงานการทูตเชิงป้องกันได้รับความเห็นชอบในการประชุม ARF ครั้งที่ ๑๘ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งจะยังคงดำเนินการควบคู่กับ CBMs ในขั้นที่หนึ่ง

๓. กลไกสำคัญของ ARF

๓.๑ รัฐมนตรีต่างประเทศและเจ้าหน้าที่อาวุโส ARF พบปะกันปีละ ๑ ครั้ง เพื่อพิจารณาข้อเสนอของที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่และหารือถึงแนวทางการพัฒนาความร่วมมือใน ARF ตามสาขาที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ นอกจากนี้ ประเทศที่เข้าร่วมใน ARF พยายามที่จะให้มีการประสานงานกับฝ่ายทหารมากยิ่งขึ้นในกระบวนการ ARF เพื่อส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหาร ซึ่งปัจจุบันฝ่ายทหารมีส่วนร่วมในการประชุมของ ARF ได้แก่ ๑) ARF Security Policy Conference (ASPC) ในระดับรัฐมนตรีช่วยหรือระดับเทียบเท่าปลัดฯ และ ๒) ARF Defence Officials Dialogue (ARF DOD)

ในระดับเจ้าหน้าที่ จัดขึ้นในช่วงการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสและการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ และก่อนการประชุม ASPC เพื่อช่วยในการเตรียมการประชุมดังกล่าว

๓.๓ ARF แบ่งประเภทกิจกรรมออกเป็น ๒ แนวทาง (Tracks) ดังนี้

(๑) กิจกรรมที่เป็นทางการ (Track I) เรียกว่า กิจกรรมระหว่างปี (inter-sessional activities)

ซึ่งเป็นกิจกรรมระดับหัวหน้าหน่วยงานหรือเทียบเท่าอธิบดี ได้แก่ (๑) Inter-Sessional Support Group on Confidence Building Measures and Preventive Diplomacy (ISG on CBMs and PD) และ (๒) Inter-Sessional Meetings (ISM) ในสาขาความร่วมมือ ๔ สาขาหลักในข้อ ๒.๓ ในระดับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงาน

(๒) กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ (Track II) จัดโดยสถาบันวิจัยหรือสถาบันวิชาการของประเทศ ผู้เข้าร่วม ARF โดยมีนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐบาลเข้าร่วมประชุมในนามบุคคล ทั้งนี้ ในกรอบ ARF มี Council for Security Cooperation in the Asia Pacific (CSCAP) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ Track II ของ ARF เช่นเดียวกับกลุ่ม ARF Experts/Eminent Persons Group (EEPs)

4. บทบาทไทยใน ARF ปี ๒๕๕๖

๔.๑ ไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับสาธารณรัฐเกาหลีในการฝึกซ้อมการบรรเทาภัยพิบัติ (ARF Disaster Relief Exercise – DiREX) ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๗-๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการประสานงานระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือน ในการบรรเทาภัยพิบัติและการสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้เข้าร่วม ARF

๔.๒ ไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหรัฐฯ ในการจัดการสัมมนาเรื่อง Implementation of UNSCR ๑๕๔๐ (การอนุมัติข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๕๔๐) เมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตามแผนงาน ARF ด้าน Non-Proliferation and Disarmament ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ผู้ก่อการร้ายเข้าถึงวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำไปผลิตเป็นอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงได้

๔.๓ ไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหรัฐฯ ในการจัด 2nd ARF Workshop on Non-proliferation Nuclear Forensics เมื่อวันที่ ๑๐-๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิก ARF ด้านนิติวิทยาศาสตร์ทางนิวเคลียร์ รวมทั้งส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ สำหรับปี ๒๕๕๗ ไทยจะเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหรัฐฯ จัด Workshop on Concept Development of the ASEAN Regional Forum Transnational Threat Information-sharing Center (ATTIC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือเรื่องความต้องการของประเทศสมาชิก ARF ในการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าว

กองการเมืองและความมั่นคง
กรมอาเซียน
มกราคม ๒๕๕๗